

**АНДРЕС ФЕРНАНДЕС ДЕ
АНДРАДА
НРАВОУЧИТЕЛНО
ПОСЛАНИЕ ДО ФАБИО**

Превод от испански: Александър Муратов, Атанас Далчев, 1978

chitanka.info

НРАВООУЧИТЕЛНО ПОСЛАНИЕ ДО ФАБИО^[0]

Любезни Фабио,^[1] надеждите придворни
затвори са, където алчният погива
и дете побеляват всички непокорни;

тоз, който ги не пили и не ги разбива,
той името на храбър мъж не заслужава,
нито издига се до слава справедлива.

Обезсърчен, духът плебейски и тогава
приема в своето бунтарство непрестанно
да бъде отстранен, обаче прав остава;

защото благородното сърце припряно
при несполука ще сведе по-скоро чело,
отколкото да свий пред силния коляно.

На мъдрия човек, оттеглил се умело,
съдбата повече успех и чест отрежда,
отколкото на който я очаква смело.

Това нашествие на толкова премеждия
и изпитания ни чака на земята
от първия ни детски въздъх и надежда:

да му дадем да оттече като водата
на Бетис^[2] яростна, когато непреклонна

разтваря бреговете си до планината.

Между героите е предпочетен оня,
наградата заслужил, който я добива
заради сана и волята на трона.

Дължи я той на Астрея^[3] справедлива,
когато, неин пълномощник, управлява
със страшен меч и със присъда безочлива.

Насилието, злото, тъмната разправа
или неправдата добрия само смазва:
днес на какво се добродетелта надява?

Склони да си починеш в майчината пазва
на Ромулея^[4] древна, чийто топъл климат
на теб по-мек и благосклонен се показва;

където в гроба тялото, когато снимат,
разсипват пръст върху ковчега хладен,
„да бъде лека“ казват и печално кимат;

където масата не ще оставиш гладен,
когато върху нея липсва риба рядка
или пауна от Юнона^[5] не е даден.

Търси спокойствие, търси почивка сладка,
тъй както в нощите дълбоки на Егея
моряхът дири с поглед фара, който святка;

ако желанията твои намалеят,
ще кажеш: „Взех, което мразеше сърцето!“
Защото хората с нелепици живеят.

Обича повече гнездото свое клето
и тихите си жалби славейчето сиво,
укрито в шумата зелена на дръвчето,

отколкото слуха да милва настойчиво
на някой принц прославян всяка вечер,
във златна клетка сложено немилостиво.

Горко на оня, който ще живеи обречен
в това котило на порока да разбира
прищевките на фаворита безсърдечен.

Високи постове ти не гони без спира,
които искат дарове и преклонение,
и престани да правиш жертви на кумира!

С живота съгласувай своето намерение
и не живеи от ден за ден момчешки,
ни даже от едно до друго мигновение.

Ти нямаш нищичко, достоен за насмешки,
от древната Италика и още се надяваш?
О, грешка вечна на живота ни човешки!

Умряха знамената, бляскавата слава
на римската монархия и на сената
и само прах и пепел днес от тях остава.

Животът ни не е ли кратък ден, когато
едва-едва изгряло слънцето червено
изчезва на нощта студена във мъглата?

Не е ли той сеното, заранта зелено,
а сухо вечерта? Ще спомня ли във роя
на празните мечти за него непременно?

Възможно ли е да се отклоня от моя
живот и от простотата му да искам бледен
на зорка гибел да се слея със покоя?

О, както тук реките в своя бяг победен
се влачат към морето, тъй и аз съм влачен
на моя клет живот към вопъла последен.

Какво аз имам от годините, обаче?
Какво очаквам аз от идната година
освен известия за моя жребий мрачен?

О, ако можех, виждайки накрай как гина,
да се науча да умирам и да чезна,
преди да дойде неизбежната кончина;

преди дори онази жътва безполезна
да падне на смъртта свирепа под ръката
и на материята в лоното да влезна!

Увехнаха, уви, на лятото цветята,
отмина есента с беритбата голяма,
с покривка бяла зимата застла полята;

листата на горите, що видяхме двама,
окапаха и ние със тъга растяща
живеем неподвижни в нашата измама!

Да се боим от бога, който ни изпраща
и ранния, и късен дъжд и ни дарява
благ класовете на годината блестяща.

И да не бъдем ний като пръстта корава,
като водите изобилни на небето
и лозето, чието грозде не узрява.

Сега ти мислиш ли, че трябва от детето
да стане мъж за мълнията на войната,
за да бразди водите сини на морето,

за да обхване той кълбото на земята

и кръговратите на слънцето да мери?
Греши дълбоко, който мисли тъй и смята!

Таз част божествена у нас от всички вери
за по-големи подвизи е отредена
и се насочва към по-благородни сфери.

Таз част едничка на човека тук дарена,
свещеният и ведър разум, очарова
душата ми от щедър блясък озарена;

и в областта студена, твърда и сурова
на тази гръд отново буен пламък блика
и светлината да се върне е готова.

Аз бих желал да следвам този, що ме вика
безшумно, Фабио, сред хората да мина,
че присърце не ми е славата велика.

Деспотът, който от година на година
натъпква кулите високи и зъбчати
със купища от чисто злато и платина,

не плаща на греха безбройните похвати,
по-евтина за него добродетелта е,
достатъчна за всички бедни и богати.

Горко на оня, който тича и блуждае
без всякакви моря и климати безстрашно
и за сребро и злато винаги мечтае!

Един кът стига ми в огнището домашно,
един приятел и едничка книга
и несмуцаван сън от дълг и зло вчерашно.

Не иска друго тоя, който се издига
в живота със усърдието свое будно

и за вечеря проста гозбица му стига.

Че пиша тъй, не трябва да ти бъде чудно:
поставям твърдо добродетелта за цел висока
това, ти знаеш, и за Епиктет^[6] бе трудно.

Достатъчно е първо да презреш порока,
да учиш в гордост своят дух да не изпада,
небето ще те води в правата посока.

Да ненавиждаш всяка временна наслада,
не е приумица на добродетел здрава;
навява тя и на порочния досада.

Ще следваш ти, макар по-труден и да става,
тоз стръмен тежък път към мястото почтено,
обител на спокойствие и на забрава.

Плодът, мой скъпи, не узрява мигновено —
тоз остър разум, който с мярка своя
измерва трайността на всичко сътворено.

Цвят чист и хубав го видяхме вчера в зноя,
тръпчиво и безвкусно бе му веществото,
узрей ли, сладък ще го вкусваш със покоя.

Умът постъпките ни води и каквото
човек направи по добрите му съвети,
остава му завинаги другар в живота.

Не бих желал да проследява бог мъжете,
които скитат в нашите стъгди печални,
на добродетелта комедианти клети,

трагици зли, които вслушват се нахални
във ръкопляскането общо и чиито
гърди са тъмни паметници погребални.

Ах, колко мълчалив минава планините
ветрецът, който горски дъх и хлад разлива!
Ах, колко е бързив в тръстиките превити!

За мъдри добродетелта е мълчалива!
Как многословна, пълна с трясък, без изгода,
е за тълпата празна и самолюбива!

Ламтя да нося облеклото на народа,
да следвам навиците му и обичаят,
без да се перча с дрехи вети, не по мода.

И нека златото и цветовете не сияят
по облеклото ни. И то не ни се свиди,
такова и дорийските певци не знаят.

Живот аз имам толкоз прост и незавиден,
че на живота ми насоката смирена
не порицава никой, който тук ме види.

От глината народна, лошо обгорена,
едни с такава жажда и наслада пиха,
като от чашата Мурино^[7] скъпоценна,

а други благородни със надменност лиха
подмятаха я, както с крехка вещ не бива,
и бляскавото ѝ стъкло накрай разбиха.

Без изработка и закалка търпелива
ти нещо съвършено досега видя ли?
О Смърт, дойди, тъй както идваш, мълчалива,

а не на колела железни, забумтяли,
с оръдие, в което огъня бушува:
вратата ми не е кована от метали.

Така и истината, без да се страхува,
ми се разкрива, Фабио, и мойта воля
се съчетава с нея и се съгласува.

Като ме чуваш как се доверявам, моля,
не се надсмивай над речта ми изобилна
и не отдавай тоя жар на мойта роля.

Случайно добродетелта по-малко силна
е от порока? Или ще го надделее?
Не казвай, че ще може някой да я килне.

И алчността, щом я съдбата овладее,
се хвърля в морските талази закипели
и славолюбието над смъртта се смее.

И няма ли поне да бъдат толкоз смели
постъпките добри, когато, предполагам,
те са подкрепяни от благородни цели?

Сега, приятелю, оттеглям се и бягам;
забравих всички сладки и горчиви глътки;
дойди, виж на каква велика цел възлагам,

преди да свърши времето във нашите прегръдки,

[0] „Нравоучително послание до Фабио“ — тая малка поема, една от чудесните творби на испанската поезия, също била приписвана на Франсиско де Риоха, докато Адолфо де Кастро не открил в Колумбийската библиотека един ръкопис от XVII в. със заглавие: „Препис от писмото на капитан Андрес Фернандес де Андрада до дон Алонсо Тельо де Гусман, просител на служба в Мадрид и после управител на Мексико.“ ↑

[1] *Фабио* — дон Алонсо Тельо де Гусман, за когото стана дума по-горе. ↑

[2] *Бетис* — древно име на река Гвадалкивир. ↑

[3] *Астрея* — богиня на справедливостта. ↑

[4] *Ромулея* — име, което Юлий Цезар дал на Хиспалис (Севиля), когато я превърнал в римска колония. ↑

[5] *Юнона* — богиня, покровителка на женската природа. ↑

[6] *Епиктет* — гръцки философ стоик от I в. ↑

[7] *Мурино* — високо ценен в древността пахар, за чиято материя почти нищо не се знае. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.